

VAN DE LEZER

Van de lezer wil er vooral vóór de lezer zijn. Brieven, ingezonden opiniestukken, vragen, tips of ideeën? Neem contact op met Janneke Hobo en Bertjan Kers via vandeleezer@bd.nl.

Partners en vrienden moeten durven vra aantrekkingskracht.

Patricia van Hemert

Vrijwilligerswerk verdient meer aandacht

Ruim 25 jaar geleden was er de angst dat het vrijwilligerswerk op termijn te weinig mensen zou gaan aantrekken. Sociaal makelaar Jan de Rond en hoogleraar Lucas Meijs wijzen erop dat die angst ongegrond bleek. Nu de erkenning nog.

De afgelopen 25 jaar zijn er zowel positieve trends als negatieve ontwikkelingen zichtbaar in het Nederlandse vrijwilligerswerk. Om met het goede nieuws te beginnen: vanaf 2010 gingen de eerste babyboomers met pensioen, waarna velen overstapten van betaald werk naar vrijwilligerswerk.

Deze pensionado's zorgden voor een enorme impuls, waardoor het vrijwilligerscorps in Nederland flink groeide. Rond de eeuwwisseling waren er zo'n 5,8 miljoen vrijwilligers actief, terwijl dat aantal in 2024 opliep naar ruim 7,5 miljoen. Dat is een stijging van bijna dertig procent in een kwart eeuw.

De groei is ook lokaal duidelijk zichtbaar. In Rotterdam steeg het aantal vrijwilligers in het eerste kwart van deze eeuw van 160.000 naar meer dan 210.000. In Den Bosch zien we een nog grotere toename, van 33.000 naar ruim 50.000 vrijwilligers.

Het aantal vrijwilligersorganisaties is eveneens sterk gestegen. In Den Bosch werden tussen 2000 en 2024 maar liefst 640 nieuwe organisaties opgericht. Vooral het tweede decennium van deze eeuw liet een sterke groei zien in het georganiseerde gemeenschapsleven. De meeste nieuwe organisaties zijn actief in sectoren zoals maatschappelijke en sociale doelen (197), kunst en cultuur (174), sport (62), natuur en milieu (44), en onderwijs en onderzoek (41).

Groei

De procentuele groei van vrijwilligersorganisaties in Den Bosch is het grootst in de sectoren natuur en milieu (+47%), internationale hulp en solidariteit (+44%), en maatschappelijke en sociale doelen (+41%). Hieruit blijkt dat vrijwilligerswerk niet alleen een uiting is van betrokkenheid, maar ook een spiegel van de maatschappelijke sentimenten. De richting waarin mensen hun energie en vrije tijd investeren, laat zien wat zij belangrijk vinden en welke koers

► **In Den Bosch werden tussen 2000 en 2024 liefst 640 nieuwe organisaties opgericht**

de samenleving wenst te varen.

Door het groeiende aanbod van organisaties en de toename van vrijwilligers lijkt er meer concurrentie te zijn. Dat kan soms aanvoelen als een tekort, maar dat is het niet. Integendeel, deze diversiteit biedt mensen juist meer keuze om bij te dragen aan doelen die hen persoonlijk aanspreken.

Hoewel vrijwilligerswerk een steeds belangrijkere rol speelt, krijgt het lokale gemeenschapsleven relatief weinig aandacht in de media en publieke opinie. Opiniepeilingen, talkshows en journalistieke stukken richten zich bijna dagelijks op de politiek en nationale kwesties. Vanuit de controlerende taak van de media is dat begrijpelijk, maar het gaat ten koste van

de aandacht voor wat er lokaal gebeurt.

Maatschappelijke sentimenten

Voor een juist beeld van de onder- en bovenstromen in onze samenleving is het verstandig om naast de overheid en de politiek ook het gemeenschapsleven nauwlettend te volgen.

▲ **Vrijwilligers zorgen voor warme maaltijden aan de Acaciasingel in Den Bosch.** FOTO ROEL VAN DER AA

In het lokale gemeenschapsleven openbaren de maatschappelijke sentimenten zich het eerst.

Een van de redenen voor het uitroepen van het Internationaal Jaar van de Vrijwilliger in 2001 was het scheppen van meer ruimte voor burgerinitiatieven. Zoals de groei van vrijwilligersorganisaties laat zien, heeft Nederland sindsdien op dat vlak stappen gezet.

Vrijwilligerswerk is echter meer dan een praktische bijdrage; het is een uiting van maatschappelijke betrokkenheid die soms ingaat tegen de overheid. Dat bleek bijvoorbeeld tijdens de lintjesaffaire rond voormalig minister van Asiel en Migratie Marjolein Faber, die het belang van burgerinitiatieven onvoldoende leek te begrijpen.

Zorgen

De zorgen over de ruimte voor het initiatief voor burgers namen dit najaar toe bij de publicatie van de jaar-rapportage 'Tegenspraak onder druk' van het College voor de Rechten van de Mens. Overheden dienen neutraal te staan tegenover de doelen van vrijwilligers en positief alert te reageren op wat er lokaal gebeurt.

Het Internationale Jaar van de Vrijwilliger 2026 vraagt erkenning voor de vrijheid van organiseren en (vrije) tijdsbesteding. Laten we hopen dat dit weer zo vanzelfsprekend wordt als het traditioneel was, zodat er in ieder geval in ons land niet meer om gevraagd hoeft te worden.

Jan de Rond uit Den Bosch is sociaal makelaar en betrokken bij Lokale Goeddoelengids NL. Lucas Meijs uit Rhooen is hoogleraar strategische filantropie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

► **Vrijwilligerswerk is ook een uiting van maatschappelijke betrokkenheid die soms ingaat tegen de overheid**